

СЪЩНОСТ НА ОРГАННОТО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО НА СДРУЖЕНИЯ И ФОНДАЦИИ

гл. ас. д-р Йордан Баланов¹

ESSENCE OF ORGAN REPRESENTATION OF ASSOCIATIONS AND FOUNDATIONS

Yordan Balanov

Abstract: This article reviewed and analyzed the essential signs of organ representation of associations and foundations: the organ representative and its representative membership, representative relationship between members of organ representative and NGOs, the method of representation, content and the representative power of the organ representative, the exercise of this power and the consequences that arise from the actions of the representative organ in the legal sphere of NGOs.

Key words: organ representative, representative relationship, method of representation, representative power

Въпросът за представителството на сдружения и фондации по своята същност е част от общия проблем, наречен представителство на юридически лица (ЮЛ).

За да се изяснят неговите съществени признаци, е необходимо да се разгледат няколко правни модела. Според първия от тях представителството на нестопанската организация се осъществява от нейните членове, като нормативен акт и актът, с който се създава организацията, определят това положение. Така Законът за благотворителните организации на Великобритания изрично посочва отделни случаи на представителство от страна на доверителните собственици или овластени за това агенти – арг. чл. 19, ал. 1, б. „а” от този закон. Причината за това законодателно решение е, че самият закон не урежда задължителна органна структура на този вид ЮЛ. Само по волята на доверителните собственици могат да се създадат органи, наименовани като директори – арг. чл. 31, ал. 2, б. „с” Закон за благотворителните организации.

Според втория модел нестопанската организация има задължителна органна структура, но

само определено лице от управителния орган е овластено от изрична законова разпоредба да представлява ЮЛ. В този случай законът не урежда задължително принадлежността на общата представителна власт (ПВ) към конкретен орган, а я свързва с определена длъжност, заемана в него, като останалите членове на управителния орган се изключват от представителството².

Според третия модел сдружението и фондацията имат задължителна органна структура и тяхното ръководство, имайки положението на законен представител, ги представлява пред съд и извънсъдебно – пар. 26 и 82 Германски граждански законник (ГГЗ).

Съобразно различните правни модели, в гражданскоправната доктрина са представени две основни теории, анализиращи представителството на ЮЛ от негов орган. Първата от тях е теорията на представителството.³ Главният аргумент, определящ нейното име и изтъкван от подръжниците ѝ е, че представителният орган на ЮЛ има качеството представител. Съществува обаче спор в тезите за наличието или липсата на неговата персонификация. Според едно от разбира-

¹ Главен асистент, доктор по право, ЮФ, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”

² Норт, К., Нипел, Т. Comparative corporate governance of non-profit organisations. Cambridge, 2010, p. 304

³ Василев, Л. Гражданско право на Народна Република България. Обща част, С., 1956, с. 523 и сл.; Рачев, Ф. Гражданско право. С., 2001, с. 274; Злагарева, М. Юридически лица с нестопанска цел. С., 2002, с. 43; Павлова, М. Гражданско право. Обща част. Том втори. С., 1996, с. 222; Натов, Н. Международно частно право. Специална част. Второ преработено и допълнено издание, С., 1996, с. 82.

ният органът на ЮЛ е отделен и самостоятелен правен субект, различен от ЮЛ. Причината, която се посочва е, че физическото лице или съставът от физически лица, които са установени като органи на ЮЛ, не престават да бъдат самостоятелни правни субекти. Твърди се още, че ЮЛ няма своя воля, а при извършването на правните действия има значение волята на представителя.⁴

Според друго становище органите не са самостоятелни гражданскоправни субекти, а са съставна част от структурата на ЮЛ⁵.

Обединяващата идея за тази теория е, че представителният орган и неговата ПВ се регламентират изрично от правните норми. Съобразно нея представителството на ЮЛ се определя общо като законно представителство⁶ или като особен вид на задължителното (законното) представителство⁷.

Според теорията на органното представителство органът на ЮЛ не е нито доброволен, нито задължителен представител.⁸ От една страна, в българската и германската правни доктрини се

поддържа тезата, че органът има само правното положение на законен представител.⁹ Това разбиране се основава на изрично установената в подобен смисъл законова фикция, уредена в пар. 26 ГГЗ. Основните аргументи са, че законите, които уреждат органната структура на ЮЛ, не разделят ЮЛ от неговите органи и не ги обособяват като отделни правни субекти, също и възможността ЮЛ да притежават своя воля. Поради липсата на нормативно разделяне на правосубектността на ЮЛ и неговият волеизявител, се счита, че представителният орган е неделима част от ЮЛ и не е отделен правен субект¹⁰. Заради това между тях няма никакво правоотношение. Действията на органа са действия на ЮЛ¹¹.

От друга страна обаче, дори в немското право органното представителство на ЮЛ на частното право се причислява към законното представителство¹².

В гражданската доктрина има и друго разбиране, в различен смисъл от предходните две теории, за правното положение на органа, чрез

⁴ **Василев, Л.** Гражданско право на Народна Република България. Обща част. Трето преработено и допълнено издание. С., 1956, с. 203, 498, 524

⁵ **Рачев, Ф.** Гражданско право..., с. 272; **Павлова, М.** Гражданско право. Обща част. Том първи, С. 1995, с. 308; **Златарева, М.** Юридически лица..., с. 133 и 158.

⁶ **Василев, Л.** Гражданско право..., с. 526; **Колен, А., Капитан, А.** Елементарен курс по френско гражданско право. Том първи. Книга първа. С., 1926, с. 861.

⁷ **Павлова, М.** Гражданско право... Том втори, с. 222; **Рачев, Ф.** Гражданско право..., с. 274; **Златарева, М.** Юридически лица с нестопанска цел. С., 2001, с. 43; **Геновски, М., Димитров, Д., Кожухаров, Ал., Радоилски, Л., Телбизов, К., Христофоров, В.** Основи на държавата и правото на НР България. Част втора. Трето преработено и допълнено издание. С., 1958, с. 44. Този вид представителство се квалифицира като необходимо; **Митков, В., Рачев, Р.** Основи на правото на Народна Република България., Варна, 1987, с. 89; **Джерев, Ал.** Гражданско право. Обща част. Книга първа. С., 1994, с. 196. Приема се становището, че физическите лица в качеството си на органи на ЮЛ са негови законни представители.; **Боянов, Г.** Основи на гражданското право. С., 1998, с. 107; **Норт, К., Нирпел, Т.** Comparative corporate..., р. 457, 466; **Минчев, Н., Петров, В., Стефанов, Г.** Основи на правото на НРБ. Дял втори. Гражданско право. Свищов, 1988, с. 81. Според начина на възникване представителството на ЮЛ се квалифицира като трети вид представителство.; **Пагтронов, Р.** Записки по гражданско право, С., 1996, с. 269; **Колев, Н.** За правната същност на органното представителство на юридическите лица. – Правна мисъл, 2007, №2, с. 22; **Григоров, Гр.** Органно представителство на търговеца. – Правна мисъл, 1997, № 1.

⁸ **Таджер, В.** Гражданско право..., с. 623; **Атанасов, П.** Гражданско право на социалистическите страни. Първа част. С., 1976, с. 305; **Телбизов, К.** Гражданско право на НР България. В., 1970, с. 86; В полза на тезата за органното представителство вж. **Христов, Х., Сивков, Цв., Топалов, М.** Правото на гражданския сектор в България. С., 1998, с. 84; **Попов, П.** Органи за управление на държавната стопанска организация. С., 1980, с. Авторът приема още, че е налице трети вид представителство на юридическите лица; **Ланджев, Б.** Основи на правото. С., 2008, с. 128. Според автора органното представителство представлява междинна форма между задължителното и доброволното представителство.

⁹ **Стефанов, Г.** Основи на гражданското право. В. Търново, 2007, с. 94; **Кожухаров, А.** Представителство.- ГСУЮФ, 1964, т. 55 (50), с. 5.; **Диков, Л.** Курс по българско гражданско право. Част първа. Обща част. С., 1937, с. 195; **Врох, Н.** Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs. Köln, 1992, S. 302

¹⁰ **Христов, В.** За органното представителство на юридически лица с нестопанска цел. – Правна мисъл, 2004, № 1, с. 65 и 72; **Голева, П.** и колектив. Юридически лица..., с. 58 и сл.

¹¹ **Таджер, В.** Гражданско право..., с. 622; **Стефанов, Г.** Основи на..., с. 94 и 95; **Голева, П.,** и колектив. Юридически лица..., с. 59; **Христов, В.** За органното..., с. 71

¹² **Giesen, D.** BGB Allgemeiner Teil: Rechtsgeschäftslehre. 2 Auflage, Berlin, 1995, S. 274

който ЮЛ придобива права и се задължава. Според него определящото за дейността на ЮЛ в отношенията с третите лица е дейността на неговите органи и по-конкретно тази на изпълнителния орган¹³. Тук изобщо не се поставя и анализира въпроса дали е налице представителство на този вид правни субекти. Напротив, на базата на действащото законодателство, дейността на ЮЛ във външните отношения се разграничава от възможността чрез негов представител да се придобиват граждански права и задължения.

Считам, че разглеждането и анализирането на органното представителство на сдружения и фондации следва да се основава приоритетно на нормативната уредба на Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ)-(обн., ДВ, бр. 81 от 6.10.2000г.), която урежда ЮФ, които го поражда, изменят и прекратяват, както и правоотношенията, които го изграждат. Въз основа на тази уредба могат да се изведат и представят следните признаци на органното представителство на сдружения и фондации, а именно: органен представител и неговия членски състав, представително правоотношение, ПВ на органния представител, начин на представляване и упражняване на органната ПВ.

1. Терминът „органен представител“ на ЮЛ не е легално установен. Той е достижение на правната теория. Откъде следва необходимостта органът, който представлява ЮЛНЦ да се определи като органен представител и какви аргументи могат да се формулират в подкрепа на тази теза?

Според чл. 10, ал.1, изр. 2 ЗЮЛНЦ юридическото лице се представлява от управителния си орган. Когато се разглежда в юридическата литература този орган от гледна точка на неговата ПВ, освен като органен представител,¹⁴ той

се назовава още представителен орган,¹⁵ законен представител¹⁶ и орган, който по силата на закона представлява сдружението¹⁷.

Общият белег в посочените тези е, че различните понятия означават един и същ орган – този, който е определен от закона да представлява ЮЛ.

Всеки един от термините е конструиран, за да обясни спецификата на представителството на ЮЛ от негов орган. Категорията „законен представител“ е въведена още с ЗЮЛ (отм.), за да определи, че представителството на сдруженията и фондации се урежда по волята на законодателя. Понякога и в съдебната практика управителят на сдружението се назовава като законен представител – (Определение №8682/2002 на ВАС по адм. д. №8841/2001 г., пето о.), като в случая съдът не отчита факта, че за разлика от чл. 36, ал. 1 ЗЗД, при ЮЛНЦ няма правно отношение между него и управителният му орган. Значението на определението „законен“ в съвременната гражданска доктрина е да се посочи източникът на ПВ на органа, представляващ според правните норми ЮЛНЦ. Тъй като този орган не е самостоятелен правен субект, той не може да бъде и същински представител по смисъла на чл. 36, ал. 1, пр. първо ЗЗД.

Терминът „органен представител“ е словосъчетание, съставено от други два термина – „орган“ и „представител“. Прилагателното „органен“ определя принадлежността на управителния орган към органната структура на ЮЛНЦ – вж. чл. 23, ал. 2, чл. 30, ал. 3 и чл. 35, ал. 1 ЗЮЛНЦ.

Според едно от разбиранията в правната теория едно или повече физически лица са установени от правните норми да действат като органи на юридическите лица¹⁸. Според друго станови-

¹³ **Грешников, И.** Субъекты гражданского право: Юридическое лицо в праве и законодательстве, Санкт-Петербург, 2002, с. 206–213. Авторът, като че ли избягва да говори за наличието на представителство, когато орган на ЮЛ встъпва в отношения с трети лица чрез свой орган. Според това разбиране дейността на органа на ЮЛ се разглежда като дейност на самата организация; **Маслов, В., Пушкин, А.** Советское гражданское право. Часть первая. Второе издание, переработанное и дополненное, Киев, 1983, с. 139 и 140. Подчертава се факта, че органът изработва и осъществява волята на ЮЛ.

¹⁴ **Стефанов, Г.** Основи на гражданското..., с. 94; **Христов, В.** За органното представителство..., с. 64.

¹⁵ **Рачев, Ф.** Гражданско право..., с. 275; В същия смисъл вж. **Freund, E.** The legal nature of corporations. Chicago, 1897, p. 75 – 76; **Kelsen, H.** General Theory of Law and State. Third printing. New Jersey, 2009, p. 107 – 108; **Smits, J. M.** Elgar Encyclopedia of Comparative Law. Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2006, p. 34.

¹⁶ **Златарева, М.** Юридически лица..., с. 42 и 139.

¹⁷ **Голева, П. и колектив.** Юридически лица..., с. 131.

¹⁸ **Василев, Л.** Гражданско право..., с. 524; **Павлова, М.** Гражданско право... Том първи., с. 308; **Рачев, Ф.** Гражданско право..., с. 271; **Таджер, В.** Гражданско право..., с. 268; **Голева, П. и колектив.** Юридически лица..., с. 58 и 59; **Златарева, М.** Юридически лица..., с. 133 и 134; **Боянов, Г.** Основи на гражданското право. С., 2011, с. 84.

ще те са само част от ЮЛ, правно средство за формиране и изразяване на неговата воля¹⁹.

Във връзка със същността на органното представителство трябва да се даде отговор на друг въпрос, а именно дееспособно ли е, или не ЮЛНЦ? Една от тезите е, че не може да се говори за дееспособност на ЮЛ въобще, тъй като то няма своя собствена воля. За такава не може да се приеме сумата от воите на участващите в него ФЛ.²⁰ Друго разбиране се изказва в полза на дееспособността на ЮЛ и то се поддържа в българската²¹ и британската правни теории, като се посочва, че дружеството като ЮЛ може да се договаря и да бъде задължавано²².

Чл. 131, ал. 2 ЗЛС определя, че те (юридическите лица) придобиват права и задължения чрез своите органи. Чл. 10, ал. 1, изр. първо ЗЮЛНЦ регламентира, че юридическото лице с нестопанска цел изразява волята си и извършва правни действия чрез своите органи. Чл. 11, ал. 1 ЗЮЛНЦ посочва още, че устройството на юридическите лица с нестопанска цел се определя от този закон, от учредителния акт на фондацията и устава на сдружението.

Систематическото, правно-логическото и телеологическо тълкуване на посочените разпоредби води до следните изводи.

Термините „орган на сдружение” и „орган на фондация” са правно-технически. Те са производни от родовото понятие „орган на ЮЛ” и носят съществените му белези. Всеки орган бил той общо събрание или управителен орган означава нещо принадлежащо, нещо собствено на ЮЛНЦ.

ЗЮЛНЦ не съдържа конкретна разпоредба, която да разграничава ЮЛНЦ от неговите органи като отделни правни субекти. Поради тази причина отношението орган – ЮЛНЦ е отношение част към цяло. Такива са и целите на чл. 1, ал. 1 във вр. с чл. 11, ал. 1 и чл. 20, съответно чл. 34 ЗЮЛНЦ. Системата на правните норми в ЗЮЛНЦ определя правното положение на органите съобразно състоянието на ЮЛНЦ. Това означава, че качествените промени, които засягат сдружението и фондацията, като преобразуване, прекратяване или

заличаване винаги засягат и техните органи. Следователно съществуването на органа е обусловено от съществуването на ЮЛ. Това е израз на правилото за неделимост между орган и ЮЛ и може да се определи като общоприложимо за всички изкуствени правни субекти със задължителна органна структура. От друга страна, трябва да се посочи, че вписването на ЮЛНЦ в регистъра за ЮЛНЦ означава и едновременна регистрация на неговите органи – арг. чл. 9, ал. 1, т. 8 Наредба №14 и чл. 596, ал. 1, т. 3 ГПК.

Чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ признава на ЮЛНЦ възможността да притежава своя воля и да извършва правни действия. Цитираната разпоредба посочва, че изразяването на волята и извършването на правните действия става ЧРЕЗ неговите органи. Налице е нормативно установяване на правното средство, необходимо на ЮЛ да формира и изяви своята воля валидно, като я направи достояние на третите лица.

Правните норми, изискващи наличието на определени органи на ЮЛНЦ, са императивни. Те са установени в държавен, публичен интерес и са задължителни за спазване. Нито учредителите на ЮЛНЦ, нито органите на ЮЛНЦ могат чрез устройствения акт или отделно решение да предвидят правила, елиминиращи органната структура. Нарушението на императивните норми води до непораждане на желаните правни последици. Така липсата на определен орган (например, управителен орган) в документите за регистрация на нововъзникнало ЮЛНЦ ще доведе до отказ за вписване в регистъра за ЮЛНЦ. Ако има решение на юридическото лице за обособяването на негов орган като отделен правен субект, това би било нищожно поради противоречие със закона правно действие.

От друга страна, ако на основание на законна разпоредба, орган на ЮЛНЦ престане да функционира (управителният орган при ликвидация на ЮЛНЦ), сдружението и фондацията продължават да съществуват до момента на заличаването им от регистъра за ЮЛНЦ.

Авторът конкретизира, че представителните органи най-често са лица или колективи от лица. **Тасев, С., Марков, М.** Гражданско право. Обща част. Помагало. Пето преработено и допълнено издание. С., 2010, с. 128. Възприето е разбирането, че органът е лице или състав от лица, на които е възложено със закон или от устройствения акт да извършват действия по управление на дейността на ЮЛ.

¹⁹ **Стефанов, Г.** Гражданско право..., с. 187; **Христов, В.** За органното..., с. 68; Повече за органите като част от ЮЛ вж. **Суханов, Е.** Гражданское право в 4-х томах. Том I. Общая часть. Учебник, Москва, 2005, с. 240

²⁰ **Боянов, Г.** Основи на..., с. 81 и 83

²¹ **Торбов, Ц.** История и теория на правото. С., 1992, с. 461

²² **Abbott, K., Pendlebury, N.** Business Law..., p. 86

Съобразно изложените дотук аргументи управителният орган на ЮЛНЦ по смисъла на чл. 10 ЗЮЛНЦ, може да се определи като структурно обособена и неделима част от организационното устройство на сдружението и фондацията. Той е правно средство за формиране и изразяване на волята на ЮЛНЦ.

По какво се различава правното положение на управителния орган на ЮЛНЦ във вътрешните отношения, от една страна, и във външните отношения, от друга страна?

Съобразно своите функции управителният орган на ЮЛ в юридическата доктрина се квалифицира като орган за управление, изпълнителен и представителен орган.²³ Според друго разбиране, обединяващо елементите подчиненост на върховния орган и необходимостта органът да съществува по закон, управителният орган е задължителен и изпълнителен орган при ЮЛ.²⁴ С оглед задължението да изпълнява решенията на общото събрание и възможността за разпоредителни действия, УС или управителят се характеризира като изпълнително-разпоредителен орган.²⁵

Езиковото и правно-логическото тълкуване на чл. 10, ал. 1, изр. второ във вр. с чл. 31 и чл. 35 ЗЮЛНЦ води до следните изводи. От чл. 31 ЗЮЛНЦ следва, че УС или управителят има правното положение на управителен орган, в зависимост от последиците на правните действия, които той извършва. Считаю, че понятието управителен орган се определя от компетентността, която му е дадена по закон, да извършва действия, които имат последици във вътрешните отношения (за членовете на сдружението и другите органи) на ЮЛНЦ. Най-често тези действия са приемането на решения за дейността на сдружението, управлението на имуществото или персонала, работещ в организацията, осигуряване на изпълнението на решенията на общото събрание, изготвяне на отчета за дейността на ЮЛНЦ – арг. чл. 31, т. 2, 5 и 6 ЗЮЛНЦ. Управителната дейност е израз на прилагане на власт, която е предоставена от закона. Това е дейност, която не се извършва от името и за сметка на ЮЛНЦ във външните отношения

спрямо трети лица. Считаю, че в компетентността на УС или управителя да управлява се включва и задължението за изпълнение на решенията на общото събрание – арг. чл. 25, ал. 3 ЗЮЛНЦ. Подобно е и положението на управителния орган на фондацията, когато тя притежава и друг орган (например, върховен орган), чиито функции наподобяват тези на общото събрание на сдружението – вж. чл. 35, ал. 2 ЗЮЛНЦ.

Вторият термин – „представител” посочва основната функция, която управителният орган изпълнява, а именно извършването на правни действия от името и за сметка на ЮЛНЦ, когато то влиза в отношения с трети лица.

В сравнителен план, като различие може да се посочи, че Законът за благотворителните организации на Великобритания не определя задължителна органна структура на тези правни субекти и затова допуска те да се представляват от лице, което е техен член или органи (ако такива са учредени), наименовани като директори – чл. 20, ал. 4 и чл. 31, ал. 2, (2 А), б. (с) от този закон. В британското право доверителните собственици, които действат като представители на организацията, могат да бъдат физически или юридически лица. В последния случай те са корпоративни организации (отделни правни субекти), като техните конституции (учредителни актове) ги овластяват да действат като доверителни собственици.²⁶

Във френското гражданско право е аргументирана тезата, че ФЛ, което представлява ЮЛ, е един вид посредник²⁷. Аргументът за това е, че ЮЛ е неспособно да действа само, което произлиза от една естествена невъзможност.

В българската правна теория има различни становища „за” и „против” самостоятелността на органа, представляващ ЮЛ. От една страна се приема, че органът на ЮЛ като негов представител е самостоятелен правен субект.²⁸

От друга страна обаче, както в българската, така и в германската юридически доктрини се приема, че във външните отношения ръководството (управителният орган) на сдружението има положението на законен представител.²⁹ В гер-

²³ Стефанов, Г. Основи на..., с. 105 и 106.

²⁴ Златарева, М. Юридически лица..., с. 60.

²⁵ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 272 и 286.

²⁶ James, P. Introduction to..., p. 508

²⁷ Колен, А., Капитан, А. Елементарен курс..., с. 860

²⁸ Василев, Л. Гражданско право..., с. 525

²⁹ Brox, H. Allgemeiner Teil..., S. 302; Fisher, H. The German Legal System and Legal Language. Fourth Edition, New York, 2009, p. 149; Schütze, R., Wiczorek. Zivilprozessordnung und Nebengesetze. Grosskommentar. Berlin. New York, 1994, S. 1251. Когато се анализира въпроса за представителството, се подчертава наличието на правоспособност у сдружението; Джеров, Ал. Гражданско право..., с. 255.

манското право, където сдружението и фондацията се представляват от тяхното ръководство, тази теза се основава на пар. 26, относим за сдружението във вр. с пар. 86 Германски граждански законник, относим за фондацията.³⁰

Макар в ЗЮЛНЦ да липсва изрична законна фикция, близка до тази по 26 ГГЗ считам, че управителният орган на ЮЛНЦ има само правното положение на законен представител по отношение на основанието за възникване и определяне на съдържанието и обема на неговата представителна власт.³¹ Управителният орган притежава качеството органен представител, когато действа във външните отношения между ЮЛНЦ и третите лица, и като такъв той не променя своето правно положение и си остава неделима част от органната структура на ЮЛНЦ.

ЮЛНЦ трябва да има винаги за свой органен представител само и единствено управителният орган на сдружението и фондацията³². Този извод следва от императивния характер на чл. 10, ал. 1, изр. второ, във връзка с чл. 23, ал. 2, чл. 31, т. 1 и чл. 35, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Друг аргумент в негова полза, който има и съществено практическо значение е, че ЮЛНЦ се създават по принцип като правни субекти, за да влизат в правни отношения с трети лица (с особена сила това важи за тези от тях, които извършват общественополезна дейност), а за това е необходимо да притежават волеизявяващ орган. Задължителното наличие на представителен орган се намира в пряка връзка и с принципа за сигурност и определеност

на правния оборот. Поради тази си характерна черта органният представител трябва да се отличава от особения представител на сдружението в Германия, назначен чрез устава за извършване на определени сделки.³³

От систематическото тълкуване на чл. 10, ал. 1 във вр. с чл. 31 и чл. 35, ал. 1 ЗЮЛНЦ следва да се направи категоричният извод, че органният представител е винаги законоустановен³⁴ и е неделим от своята нормативно регламентирана ПВ.

В състояние ли е ЮЛНЦ да притежава повече от един органен представител? Според едно от становищата в правната теория при фондацията могат да бъдат определени от учредителя няколко управители, които да представляват фондацията само поотделно, само заедно или заедно и поотделно.³⁵ Според друго становище управителният орган може да бъде едноличен или колективен³⁶. Приема се още, че е възможно сдружението да има два органа за управление, ако това е предвидено в устава, но представителният орган трябва да бъде само един – управителят на сдружението³⁷.

Защо ЮЛНЦ трябва да притежава един единствен представителен орган? Чл. 30, ал. 3 ЗЮЛНЦ предвижда, че по решение на общото събрание функциите на УС могат да се изпълняват и от едно лице – управител. Следователно тълкуването на този текст води до извода, че управителят *замества* УС във всички негови функции, включително и в представляването на сдружението. От своя страна чл. 35, ал. 1 ЗЮЛНЦ

³⁰ **Werner, O., Saegner, I.** Die Stiftung. Recht, Steuern, Wirtschaft. Berlin, 2008, S. 237.

³¹ **Стефанов, Г.** Основи на..., с. 95

³² **Hopkins, B., Blazek, J.** Private foundations..., p. 102; Associations and foundations. Council of Europe. 1998, p. 132. Подчертава се още, че за разлика от положението на другите органи и техните правомощия, основано на „голяма свобода“, предоставена на фондацията, австрийското право изисква задължителното функциониране на управителен и представителен орган; **Hopt, K., Hippel, T.** Comparative corporate..., p. 55; **Brox, H.** Allgemeiner Teil..., S. 301; **Стефанов, Г.** Основи на..., с. 102 и 111. Авторът посочва като важна необходимост наличието на поне една функция – представителната, притежавана от управителния орган на фондацията; **Диков, Л.** Курс по..., с. 267; **Симеонов, К.** Закон за юридическите лица. Коментар. С., 1933, с. 152; **Бъров, Д.** Гражданско право..., с. 164; **Джерев, Ал.** Гражданско право..., с. 255; **Апостолов, И.** Основни начала..., с. 78 и 81; **Телбизов, К.** Гражданско..., с. 86; **Бъчварова, М., Маринова, О.** Основи на..., с. 21; **Тодоров, Т.** Юридически лица с нестопанска цел. С., 2002, с. 24

³³ **İönnig, A.** Die aufsichtsbehördliche Überwachung der Inhaber bedeutender Beteiligungen an Versicherungsunternehmen, Karlsruhe, 2001, S. 138.

³⁴ **Боянов, Г.** Основи на..., с. 84. Аргументира се тезата, че законът определя кой е представителният орган на ЮЛ; В същия смисъл и **Savigny, F.** Private international law and the retrospective operation of statutes. Second edition, New Jersey, 2003, p. 237

³⁵ **Голева, П., и колектив.** Юридически лица..., с. 173

³⁶ **Рачев, Ф.** Гражданско право..., с. 299; **Златарева, М.** Юридически лица..., с. 219; **Апостолов, И.** Основни начала..., с. 81; **Тодоров, Т.** Юридически лица..., с. 24 и 25

³⁷ **Стефанов, Г.** Основи на..., с. 106; **Диков, Л.** Курс по ..., с. 226. Авторът счита, че УС е единствен волеизявител на сдружението.

урежда възможността фондацията да притежава или едноличен или колективен управителен орган. Приемането на тезата за обратното правно положение – едновременното функциониране на колективен и едноличен управителен орган с еднаква компетентност означава, че ще бъдат налице и двама органни представители. Подобна възможност ЗЮЛНЦ не предоставя на ЮЛНЦ. Освен това чл. 35, ал. 2 ЗЮЛНЦ казва изрично, че когато учредителният акт на фондацията посочва повече от един орган, правилата за общото събрание и управителния съвет се прилагат съответно и за другите органи. Тази разпоредба определя принципа за разделение на правомощията съобразно вида на посочените органи. Положението с единствения органен представител е в съответствие и с принципа на сигурност и определеност в гражданския оборот като се гарантират интересите на третите лица. От чл. 30, ал. 3 и чл. 35, ал. 1 ЗЮЛНЦ следват възможностите за алтернативност и заменяемост при последващ избор на органен представител на ЮЛНЦ.

Съобразно изложените дотук аргументи, органният представител на ЮЛНЦ може да се определи като (1) вътрешна, структурно обособена и неделима част от сдружението и фондацията, (2) който е овластен от закона, (3) да извършва правни действия от името и за сметка на ЮЛНЦ, (4) но в отношенията му с третите лица.

Правните норми, които определят наименованието на управителния и представителен орган на сдружението като управителен съвет или управител са императивни и не могат да бъдат нарушавани чрез избора на други термини в устава. Затова може да се аргументира тезата, че чл. 10, ал. 1, чл. 23, ал. 2, чл. 30, ал. 3 и чл. 31, т. 1 ЗЮЛНЦ, разгледани в систематическа и логическа връзка, имат значението на Закон за наименованието на управителния и представителен орган на сдружението.

За разлика от нормативната уредба на сдружението, тази на фондацията не посочва конкретно наименование на управителния орган. В правната теория са предложени различни понятия като управителен съвет и управител,³⁸ изпълнително бюро (съвет на директорите), председател (президент).³⁹

В съдебната практика също се допуска съществуването на наименования на управителния и представителен орган на фондацията, различни от тези на сдружението (например, председател на фондация – Решение на ВТАС от 2004 по в. гр. д. № 379/2003г., гражданско отделение). Особено в този случай е, че в мотивите на решението е посочено изрично, че в регистъра за ЮЛНЦ едновременно са вписани председателят на фондацията като управителен орган и УС като върховен орган на ЮЛНЦ. Съдът очевидно възприема идеята за разделения на компетентностите на органите на фондацията, стига това да е направено изрично чрез ЕУА и вписването в съдебния регистър.

В англо-американското право е развита тезата за свободата на терминологията при определяне на органите на нестопанските организации.⁴⁰ Съобразно чл. 35, ал. 1 ЗЮЛНЦ, учредителят на фондация, е задължен да използва термина „управителен орган“ в ЕУА, но е овластен да го наименова по различен начин, когато е колективен (управителен съвет или съвет на директорите) или едноличен (президент или директор). Подобно е и положението в германското право, където пар. 81, ал. 1, т. 5 ГГЗ си служи с термина *Vorstand* (ръководство, управа), като се дава възможност на учредителя в учредителната сделка да му даде ясно означение за това дали е едноличен или колективен.⁴¹

Именно поради законовата празнина, считам за целесъобразно да се направи предложение *de lege ferenda* за допълнение на чл. 35, ал. 1 ЗЮЛНЦ, което трябва да определи неговото наименование, аналогично на разпоредбите, регулиращи сдружението.

1.1 Според броя на членовете си органният представител на ЮЛНЦ може да бъде едноличен (управител) или колективен (УС).

Според това дали всички членове, няколко от тях или само един член на УС е овластен от устройствения акт като представляващо ЮЛНЦ лице, органният представител може да бъде с колективен или едноличен членски състав.

Според наличието или липсата на законоустановено ограничение в правоспособността на ЮЛНЦ, може да функционира органен представител с пълна или с ограничена ПВ.

³⁸ Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 173

³⁹ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 299

⁴⁰ Hopkins, B., Blazek, J. *Private foundations...*, p. 64. Авторите подчертават необходимостта и от дефиниране на използваното понятие (например директор на фондация).

⁴¹ Werner, O., Saegner, I. *Die Stiftung...*, S. 237

2. Органният представител задължително притежава членски състав. В правната теория двете понятия „орган“ и неговият „състав“ често се разглеждат заедно, като се приема, че органът на ЮЛ може да се състои от едно или повече ФЛ⁴², които са негови членове.⁴³ От друга страна, понякога има отъждествяване на понятията „орган“ и „състав“.⁴⁴

Изясняването на въпроса – членски състав на органен представител налага първоначален внимателен анализ на чл. 30 ЗЮЛНЦ. Според ал. 1, изречение първо на този член УС на сдружението се състои най-малко от три лица, а изр. второ говори за членове на УС. Чл. 30, ал. 2 ЗЮЛНЦ предвижда, че УС избира от своя състав председател. От тези разпоредби може да се направи изводът, че УС като органен представител, съобразно императивни правни норми, задължително притежава членски състав, с определен минимум от лица. Този състав може да се квалифицира като нормативно установена и абсолютна предпоставка за функционирането на органното представителство. Без него органният представител както на сдружението, така и на фондацията не би могъл да упражнява ПВ. Обща черта и за двата вида ЮЛНЦ е, че уставът и ЕУА трябва да конкретизират броя на членовете му (3 или 5 лица) и техните длъжности-председател, заместник-председател или секретар. Когато органният представител е едноличен – управител или президент, по дефиниция членският му състав включва само едно лице.

Съвпада ли членският състав на УС като управителен орган с членския състав на УС като органен представител? Във вземането на решенията на УС (като управителен орган) участват всички негови членове – арг. чл. 32 ЗЮЛНЦ.

В юридическата доктрина се поддържа разбирането, че чл. 10, ал. 1, пр. 2 ЗЮЛНЦ възприема колективното законно представителство.⁴⁵ Когато ЮЛНЦ притежава представителен орган, включ-

ващ няколко лица, е логично да се предположи, че всички заедно могат да участват в представяването на сдружението и фондацията. Следователно съставът на УС като управителен орган и органен представител е един и същ. Той е определен по силата на правна норма и е независим от правилата на устройствения акт. Такъв е случаят на представяване на сдружение от негов орган при повдигане на спор пред съда по регистрацията на ЮЛНЦ – арг. чл. 25, ал. 6 ЗЮЛНЦ.

В юридическата литература е застъпено разбирането, че имената на членовете на управителния съвет и тяхната представителна способност (качество, положение) се отбелязват в предвиден за тази цел регистър, се основава на изрична законова уредба.⁴⁶ За разлика от това схващане, може да се приеме, че само физическите лица, определени като представляващи ЮЛНЦ, се вписват в регистъра за ЮЛНЦ по смисъла на чл. 18, ал. 1, т. 3 ЗЮЛНЦ.

Тъй като чл. 20, т. 9 и чл. 34, ал. 1, т. 9 ЗЮЛНЦ предоставят известна свобода за избор на представляващи и начина на представяване, е възможно уставът на сдружението и ЕУА на фондацията да предвидят нещо друго за състава на управителния орган, когато той действа като органен представител – само едно лице или няколко лица от УС да се овластят като представляващи ЮЛНЦ. В този случай съставът на УС като органен представител е по-малък в сравнение със състава на УС като управителен орган. Членовете на УС, които не са овластени като представляващи лица, не се вписват в регистъра за ЮЛНЦ и не са обвързани от определения начин на представяване, а само от правилата за управление на ЮЛНЦ.

След като няма изрична законова забрана, а и членове на сдружението или учредители на фондация могат да бъдат ЮЛ, може да се приеме, че и ЮЛ имат възможност да бъдат избрани в състава на управителния орган.⁴⁷ Уставът или

⁴² Стефанов, Г. Основи на..., с. 88 и 93; Павлова, М. Гражданско право... Том първи, с. 308; Таджер, В. Гражданско право..., с. 168; Златарева, М. Юридически лица..., с. 136 и 137; Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 128 и сл.; Бъчварова, М., Маринова, О. Основи на..., с. 21

⁴³ Ланджев, Б. Основи на правото. С., 2008, с. 128; Тасев, С., Марков, М. Гражданско право. Обща част. Помагало. Пето преработено и допълнено издание. С., 2010, с. 128; Тезата, че лицето, което влиза в състава на ръководния орган на фондацията, е член този орган, се поддържа и в холандската доктрина. Вж. **Klostermann, G.** Die niederländische privatrechtliche Stiftung, Münster, 2003, S. 52

⁴⁴ Таджер, В. Гражданско право..., с. 168

⁴⁵ Златарева, М. Юридически лица..., с. 139

⁴⁶ Associations and foundations..., p. 15

⁴⁷ Werner, O., Saegner, I. Die Stiftung..., S. 238

ЕУА може да посочи кой техен представител или представители – ФЛ какви длъжности ще заемат в УС. Устройственият акт е необходимо да разпреди точно коя длъжност или длъжности дават право на представляване. Ако бъдат определени представителите на ЮЛ – членове в УС, за представляващи сдружението или фондацията, имената и длъжностите им се вписват в регистъра за ЮЛНЦ. Единоличният управителен орган на ЮЛНЦ действа в едноличен състав при осъществяване на оперативното вътрешно управление и при представляването на ЮЛНЦ.

Съобразно изложеното дотук следва извода, че за да извършва правни действия по представляване на ЮЛНЦ, е абсолютно необходимо волеизявяващият орган да притежава членски състав, състоящ се от физически лица.⁴⁸

3. Между всеки един член от състава на даден орган поотделно и ЮЛ възникват правни отношения.⁴⁹

Когато се разглежда правното положение на членовете от състава на органичния представител на ЮЛНЦ, следва да се отчете наличието на отделно представително правоотношение между всеки член на органичния представител и ЮЛНЦ, което възниква от момента на първоначалното вписване на ЮЛНЦ в съдебния регистър.

В германската теория се поддържа подобна теза, която подчертава вътрешния характер на представителното правоотношение, правото да се представлява като част от неговото съдържание и страните по него – ЮЛ и овластеното като представител лице. Посочва се още, че фондацията може да впише в специален регистър определени лица като законови представители със способност да я представляват.⁵⁰

Прилагането на тази теза към сдруженията и фондациите в България е осъществимо само отчасти и е поставено под условие. Възможно е всеки член на колективния управителен орган на ЮЛНЦ да бъде овластен да упражнява органичната ПВ. Тогава между него поотделно и ЮЛНЦ възниква представително правоотношение, което е част от едно комплексно членствено правоотношение (съвкупност от управленски и предста-

вителни права и задължения), породено от избора на УС и съгласието на члена.

Друго положение е налице, когато устройственият акт определи, че само няколко лица от колективния управителен и представителен орган представляват ЮЛНЦ. В този случай представително правоотношение възниква само между овластеното като представляващо лице и ЮЛНЦ. Спрямо останалите членове на УС не възниква представително правоотношение. Когато представителният орган е едноличен, тогава представителното правоотношение възниква между ФЛ, заемащо посочената длъжност, и ЮЛНЦ.

Затова вписването в съдебния регистър на едно лице като представляващ не е вписване на законен представител, а на способност (качество) да се упражнява органичната ПВ.

Съдържанието на представителното правоотношение включва правото и задължението да се упражнява ПВ на органичния представител.⁵¹ Това е съществена разлика в сравнение с доброволното представителство по ЗЗД, където представителното правоотношение между представляван – представител не включва такова задължение за втория. Задължението за члена на представителния орган да представлява ЮЛНЦ следва от: подчинеността на този орган на устройствения акт на ЮЛНЦ и изпълнението на задълженията, предвидени в устава – арг. чл. 31, т. 9 ЗЮЛНЦ за сдружението и аналогичното му приложение за фондацията; изричното или мълчаливо съгласие на члена на представителния орган да изпълнява всички функции на този орган, както и от това, че вземането на решение на учредителното или общото събрание за избор на членове на управителния орган с ПВ става с участието и на лицето, член на сдружението. Изборното решение може да се определи и като самоовластяващ акт, създаващ задължение за упражняване на ПВ. Тъй като фондацията няма членове, такова самоовластяване е налице, ако учредителят се самоопредели за член на представителния орган.

В германската доктрина е аргументирано разбирането, че в специални случаи председателят на друг орган (а не на представителния)

⁴⁸ Торбов, Ц. История..., с. 461.

⁴⁹ Стефанов, Г. Основи на..., с. 88; Даскалов, В. Правна същност и особености на управителското правно отношение. – Търговско право, 2006, № 6, с. 18–24, 28. Авторът аргументира тезата, че между члена на управителния орган на ТД и ТД има управителско правно отношение, което е комплекс от органично и договорно правоотношение; Братусъ, С. Субекты гражданского права. М., 1950, с. 201 и сл. В случая се разглежда и анализира възможността да съществува правоотношение между ФЛ, което се включва в персоналия състав на органа и ЮЛ.

⁵⁰ Норт, К., Нипел, Т. Comparative corporate..., p. 399, 756.

⁵¹ В същия смисъл вж. у Торбов, Ц. История..., с. 461.

на фондацията може да бъде натоварен с представителството ѝ.⁵²

Такъв модел на овластяване на лице от друг орган на ЮЛНЦ да упражнява ПВ на органичния представител в България е неприложимо. Това би било в противоречие с принципите за неделигируемост и неподеляемост на ПВ на органичния представител на други органи на ЮЛНЦ. Считам, че членството в представителния орган е задължителна предпоставка за упражняване на ПВ, която е пряка при членство на ФЛ или косвена при членство на ЮЛ. Зависимостта членство в органичен представител – представляване на сдружение или фондация е налице винаги, когато всички лица от управителния орган са овластени като представляващи ЮЛНЦ. Възникването или прекратяването на членството на ФЛ или ЮЛ (ако такова е избрано в УС) поражда или прекратява възможността за упражняване на ПВ на органичния представител.

Обратната зависимост между участието в органичното представителство и членството в представителен орган има съществена специфика. Невинаги фактите, пораждащи или прекратяващи това представителство, влияят върху членството в органа. Възможно е действащ член, който първоначално е изключен от упражняването на органичната ПВ, да бъде овластен по-късно от общото събрание на сдружение или орган на фондация, чрез изменение на действащия устав или ЕУА, да представлява ЮЛНЦ. Първоначалният и последващият избор на членове на управителния орган на ЮЛНЦ не се засягат от това изменение.

В Германия се възприема разбирането, че в определени случаи председателят като законен представител на фондацията не може да бъде в същото време законен представител на друга организация.⁵³

Считам за уместно да се аргументира друго становище, според което едно лице има право да бъде член в съставите на представителните органи на неограничен брой сдружения и фондации според българския ЗЮЛНЦ. Основанията за това разбиране са липсата на изрична законова забрана

едно лице да представлява едновременно две или повече ЮЛНЦ и възможността ЮЛНЦ да участва в работата на орган на друго ЮЛНЦ чрез своя представител – арг. чл. 10, ал. 3 ЗЮЛНЦ.

Съобразно изложеното дотук под понятието членски състав на органичен представител следва да се разбира (1) ФЛ или съвкупността от физическите лица, (2) които са избрани по определен ред, (3) като членове на управителния орган на ЮЛНЦ и (4) са овластени от закона и устройствения акт да упражняват ПВ на този орган.

Според чл. 30, ал.1, изр. първо ЗЮЛНЦ задължителна предпоставка за последващ избор и участие на едно ФЛ в УС на сдружението е членуването му в сдружението. Неговата липса пречатства възникването на представителното правоотношение. Когато ЮЛ е член на сдружението, то може да посочва за членове на УС и лица (ФЛ), които не са членове на сдружението – арг. чл. 30, ал. 1, изр. второ ЗЮЛНЦ. Това правило може да се приложи и при алтернативния избор на управител на сдружение.

Тъй като в ЗЮЛНЦ липсва законова разпоредба, която да въведе максимална горна граница, считам за наложително да се направи предложение *de lege ferenda*, според което чл. 30, ал. 1 ЗЮЛНЦ да бъде допълнен, като в него бъде предвиден максимален членски състав на УС като брой лица, в съответствие с броя на членовете на сдружението, но не по-голям от 5 души.

За сравнение, в британската правна доктрина е аргументирано разбирането, че членовете на компанията (дружеството), която е обединение на лица, могат да бъдат избрани за директори, които я представляват пред трети лица.⁵⁴

Тъй като ЗЮЛНЦ не определя минимален брой членове на управителния орган на фондацията възниква въпроса какъв трябва да бъде техният брой? Според едно от разрешенията в чуждите правни системи органът, който представлява фондацията, е колективен, състои от лица с определени качества и е с необходим минимален членски състав (такова е положението във Финландия).⁵⁵

⁵² **Werner, O., Saegner, I.** Die Stiftung..., S. 238. Посочват се като причини за овластяването на председателя на друг орган с представителството на фондацията възпрепятстването или отстраняването на председателя на ръководството.

⁵³ **Hopt, K., Hippel, T.** Comparative corporate..., p. 457. Забраната се основава на изрична законова разпоредба и е предназначена да се избегне конфликт на интереси.

⁵⁴ **Abbott, K., Pendlebury, N.** Business Law. 5th Edition. London, 1991, p. 86.

⁵⁵ Associations and foundations..., p. 165. Посочва се още, че административният орган се състои от доверителните собственици на фондацията и единият от тях заема длъжността председател на този орган. Административният орган носи отговорност за представителството на фондацията.

Според други подход нормативният акт е този, който установява максимална и минимална граница за членския състав на даден орган, а броят на членовете се определя в устава на фондацията.⁵⁶

В англо-американската правна теория се приема, че правните норми определят броя на членовете на съвета на директорите на нестопанските организации.⁵⁷ При наличието на законова празнина е необходимо нейното запълване посредством изрично правило в ЕУА на фондацията. Това следва от чл. 34, ал. 1, т. 6 ЗЮЛНЦ. Може да се приеме становището, че при мълчанието на този закон, учредителят се смята овластен да определи двама или повече членове на представителния орган на фондацията чрез ЕУА, без да се прилага по аналогия чл. 30, ал. 1 ЗЮЛНЦ.

Именно поради законовата празнина, считам за целесъобразно да се направи предложение *de lege ferenda* за допълнение на чл. 35, ал. 1 ЗЮЛНЦ, което трябва да регламентира броя на членовете (като минимум и максимум) на колективния управителен орган и неговото наименование, аналогично на разпоредбите, регулиращи сдружението.

Възможно ли е, когато фондацията има друго ЮЛ като неин управител, това ЮЛ да представлява фондацията и да се подписва по същия начин, както това прави в своите собствени дела⁵⁸?

Това становище не би трябвало да се прилага в България. Ако ЮЛ е член на УС на фондацията, то трябва да посочи свои представител – ФЛ, прилагайки чл. 10, ал. 3 ЗЮЛНЦ, който да упражнява правомощията на този орган. Това ФЛ се вписва като представляващ ЮЛНЦ в съдебния регистър. Ако то е управител – едноличен представителен орган, прави волеизявления, съобразявайки се с правните норми и учредителния акт на фондацията, а не с устава или правилника на ЮЛ, чиито представител е.

Позволена ли е от правото възможността учредителят на фондацията да изझे ПВ от представителния ѝ орган и да се превърне в неин самостоятелен носител? С основание подобна теза се поставя под съмнение и се отхвърля.⁵⁹ Нито учредителят, нито което и да е било друго лице чрез учредителния акт или чрез решение на върховен или контролен орган може да си присвои ПВ на управителния орган на фондацията. Това би противоречало на чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Само близък ефект и то във връзка с членството в представителния орган и начина на представляване се постига чрез запазеното право по чл. 36, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Учредителят или определено от него лице има възможност да запази свое право в учредителния акт на фондацията пожизнено да участва в представителния орган на ЮЛНЦ.

4. ЗЮЛНЦ не дефинира понятието „представителна власт“ като правомощие на управителния орган на ЮЛНЦ. Според чл. 10, ал. 1, изр. второ ЗЮЛНЦ ЮЛНЦ се „представява“ от управителния си орган. По какъв начин следва да се обвърже представляването като поведение на органичния представител с ПВ като негово законоустановено право?

В българската и чуждата цивилистики съдържанието на понятието ПВ се разбира по различен начин: като субективно право от категорията на непритезателните (потестативни) субективни права⁶⁰, като комплекс от права и задължения⁶¹ или като гражданско правомощие.⁶²

Като резултат от тълкуването на общите разпоредби на представителството в ЗЗД, представителната власт се определя още като възможност на представителя да действа от името на представлявания и да създава права и задължения за него.⁶³

От друга страна обаче, в германската доктрина е аргументирано становището, че ръководството на сдружението има задължението да води сделките лично.⁶⁴

⁵⁶ Hopt, K., Hippel, T. Comparative corporate..., p. 299.

⁵⁷ Hopkins, B., Blazek, J. Private foundations: tax law and compliance. Third edition., New Jersey, 2009, p. 63

⁵⁸ Hopt, K., Hippel, T. Comparative corporate..., p. 756

⁵⁹ Werner, O., Saegner, I. Die Stiftung..., S. 242

⁶⁰ Стефанов, Г. Основи на..., с. 153; Таджер, В. Гражданско право..., с. 596–598; Такъв, Кр. Доброволно представителство..., с. 33; Павлова, М. Гражданско право... Том втори, с. 202

⁶¹ Ганев, В. Обща теория..., с. 89; Патронов, Р. Записки..., с. 172. Приема се дори, че правата и задълженията принадлежат на ЮЛ и с тях представителният орган може да се разпорежда.

⁶² Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 274

⁶³ Стефанов, Г. Основи на..., с. 153

⁶⁴ Brox, H. Allgemeiner Teil..., S. 302; За задълженията на УС на сдружението вж. Джеров, Ал. Гражданско право..., с. 255

Чл. 31, т. 1 и чл. 35, ал. 1 във вр. с чл. 10, ал. 1, изр. второ ЗЮЛНЦ признават възможността органият представител на ЮЛНЦ да притежава представително правомощие. ЗЮЛНЦ обаче не е последователен и не прилага принципа за единност при определяне на действията на органите на ЮЛНЦ. Чл. 25 ЗЮЛНЦ е озаглавен права на общото събрание, а чл. 31 от същия закон – правомощия на управителния съвет. Може да се приеме, че възможността да се представлява ЮЛНЦ е субективно право, което е установено по закон, а не само правомощие. Последното е съставна и по-малка по обем част от едно сложно субективно право.

ПВ обаче е и задължение за органия представител. Чл. 21 от ЗЮЛ (отм.) е предвиждал изрично, че представляването на ЮЛ е задължение. Тази постановка следва да се подкрепи за органия представител не само на ЮЛНЦ, но и за другите ЮЛ. Въпреки липсата на нормативен текст в подобен смисъл в действащия ЗЮЛНЦ считам, че такова задължение е налице. Когато законите обвързват ЮЛ с определено поведение спрямо трети лица като финансови органи, съдилища или кредитори, задължен да го осъществи е органият представител. И още трябва да се посочи, че този орган изразява волята на ЮЛ, защото устройственият акт с императивните си правила за поведение го задължава в тази насока – арг. чл. 31, т. 9 ЗЮЛНЦ.

Освен това в някои текстове от ЗЮЛНЦ се посочва изрично, че трябва да се осъществят представителни действия, за да функционира нормално ЮЛ или да придобие определени права – свикване на общото събрание – арг. чл. 26, ал. 1 ЗЮЛНЦ, заявяване за вписване на общественополезна дейност – арг. чл. 45, ал. 1 ЗЮЛНЦ.

Възможно ли е отстъпване, предоставяне чрез правна сделка на ПВ на органия представител на трети лица?⁶⁵

ПВ на представителния орган на ЮЛ е непрехвърлима се основава на факта, че тя е негова същинска компетенция.⁶⁶

Предоставянето на ПВ на УС или на управителя на друг орган, член на ЮЛ или трето лице

би означавало представителният орган да загуби своята същност като такъв и да престане да функционира като волеизявител. ЗЮЛНЦ не предвижда подобна възможност. За този закон управителният орган единствен от органите на ЮЛНЦ може да представлява сдружението и фондацията – арг. чл. 10, ал. 1, изр. 2 ЗЮЛНЦ. От тази разпоредба, императивна по своя характер и поради липсата на конкретен нормативен текст, който да позволява на УС или управителят да делегира ПВ на друг орган или трето лице, може да се направи извод за нейната изключителна принадлежност към неделигируемата компетентност на представителния орган на ЮЛНЦ и неподеляемост.

ПВ на органия представител има определена външна насоченост.⁶⁷ Това означава, че съдържанието и обема на ПВ се упражняват от органия представител спрямо трети, външни на ЮЛНЦ лица като целта е създаването на външни правни отношения. ПВ е и неотменима чрез вътрешен на ЮЛНЦ акт, което следва от принципа за законоустановеността на ПВ.

От дотук посочените признаци може да се каже, че едноличният или колективен управителен орган на сдружението и фондацията има гарантирана по закон ПВ⁶⁸, която гаранция се определя от императивния характер на нормите, които уреждат по принцип нейния носител.

Какво съдържа ПВ на органия представител на ЮЛНЦ? Според едно от становищата в българската цивилистика представителната власт на представителя включва извършването само на правни действия – сделки или действия, като не могат да се извършват неправни (материални) действия, освен ако те са второстепенен елемент на правните действия.⁶⁹ Според друго становище могат да се извършват само правни действия от представителя,⁷⁰ като от него са изключени чисто фактическите действия.⁷¹

Съобразно вида на правните норми, които ги регламентират, действията на органия представител се разграничават още на материални и процесуални.⁷² От друга страна, вземайки се предвид възможността ПВ да бъде пасивна или

⁶⁵ Jakob, D. Schutz der Stiftung..., S. 221.

⁶⁶ Hopt, K., Hippel, T. Comparative corporate..., p. 55, 258; Jakob, D. Schutz der Stiftung. Tübingen, 2006, S. 202.

⁶⁷ Джеров, Ал. Гражданско право..., с. 254.

⁶⁸ Бъчварова, М., Маринова, О. Основи на..., с. 21.

⁶⁹ Стефанов, Г. Основи на..., с. 175.

⁷⁰ Таджер, В. Гражданско право..., с. 610.

⁷¹ Таков, Кр. Доброволно представителство..., с. 38.

⁷² Христов, В. За органното..., с. 69.

активна се посочва, че нейното съдържание представлява изразяване на воля и приемане на волеизявления.⁷³ Като типичен и съществен елемент на това понятие се определят сделките, които се сключват от представителния орган на сдружението с третите лица.⁷⁴

За сравнение в германското право най-честото разграничение на представителството на сдружения и фондации е на извънсъдебно и на на такова извършвано пред съд.⁷⁵ То се основава на закононото деление, извършено от пар. 26 ГГЗ.

ЗЮЛНЦ не въвежда подобно разграничение. Подходът на българския законодател е общ по своя характер. Основание за това дава чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ, който предвижда, че ЮЛНЦ изразява волята си и извършва правни действия чрез своите органи и се представлява от своя управителен орган.

Следователно първоопределящият признак на съдържанието на ПВ на органния представител е волеизразяването, когато той представлява ЮЛНЦ.⁷⁶ Това понятие може да се разбира в най-широк смисъл, като може да има или да няма характер на правно действие, в зависимост от случая, в който се проявява. Пряко обаче от чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ следва правният характер на (волеизявленията) действията, които органният представител извършва от името и за сметка на ЮЛНЦ.

Необходимо е още посочените действия да бъдат и правомерни. Като такива могат да се определят тези от тях, които не противоречат на императивни правни норми, правните принципи на обективното право и на добрите нрави – ср. чл. 9 ЗЗД.

Според критерия вид на правните норми, които ги урежда, органният представител на сдружението и фондацията може да извършва както материалноправни, така и процесуални действия.

Някои от законовите разпоредби на ЗЮЛНЦ посочват изрично отделни материалноправни действия. Чл. 10, ал. 3 ЗЮЛНЦ предвижда представителят на едно ЮЛНЦ да участва в работата на орган на друго ЮЛНЦ. В този случай под учас-

тие следва да се разбира възможността да се упражнява правото на глас и да се вземат решения по определени въпроси.

Чл. 31, т. 3 ЗЮЛНЦ определя, че УС се разпорежда с имуществото на сдружението. В теорията се поддържа тезата, че уставът трябва да определи съдържанието на термина разпореждане и то може да включва отчуждаване на имоти, предоставяне пари в заем на трети лица или обезпечаване на чужди задължения.⁷⁷ Счита се, че на понятието разпореждане може да се придаде по-широк смисъл в случая, което да означава всяко правно действие, което има за последица прекратяване на имуществени права на сдружението или създаването на условия за такава последица. По аргумент за по-силното основание от чл. 31, т. 3 ЗЮЛНЦ следва да се посочи правилото, че органният представител може да сключва и сделки на управление с трети лица (като договори за наем, заем за послужване или влог). Това разбиране следва да се приложи и към ПВ органния представител на фондацията.

Чл. 26, ал. 1 ЗЮЛНЦ регламентира, че общото събрание се свиква от УС на сдружението, като искането за обнародване на поканата за свикването трябва да се направи от целия състав на УС или от управителя.

Съобразно изложеното дотук следва, че ПВ на органния представител включва възможността да се извършват както правни сделки, така и юридически постъпки (установяването на владение, връщането на документ, удостоверяващ дълга на длъжника и други).

По изключение органният представител може да извършва чисто фактически действия, които имат подчинен и обслужващ спрямо правните действия характер. Като фактически действия могат да се определят: поставянето на покана на мястото за обявления – чл. 26, ал. 3 ЗЮЛНЦ; предаването на вещи на трети лица по договорни отношения; представянето на физически лица при водене на преговори и други.

Органният представител може да извършва и процесуалноправни действия. Така чл. 30,

⁷³ **Златарева, М.** Юридически лица..., с. 43; **Голева, П. и колектив.** Юридически лица..., с. 310.

⁷⁴ **Голева, П. и колектив.** Юридически лица..., с. 130 и 131; **Рачев, Ф.** Гражданско право..., с. 275.

⁷⁵ **Werner, O., Saegner, I.** Die Stiftung..., S. 237; **Jakob, D.** Schutz der Stiftung..., S. 202; **Hadding, W., Schneider, W., Fellmeth, S.** Die Vertretung verselbständigter Rechtsträger in europäischen Ländern, Berlin, 1997, S. 44; **Wilden, A.** Die Erforderlichkeit gesetzlicher Regelungen für die außeruniversitäre Forschung und die Forschungsförderung, Frankfurt am Main, 2009, S. 53.

⁷⁶ **Телбизов, К.** Гражданско..., с. 86. Органът, оправомощен да представлява ЮЛ, се определя като волеви.

⁷⁷ **Голева, П. и колектив.** Юридически лица..., с. 130 и 131.

ал. 1 ГПК изрично предвижда, че ЮЛ се представляват пред съдилищата от лицата, които ги представляват по закон или според устройствените им правила. Следователно органият представител може да извършва всички действия по процесуалното представителство на ЮЛНЦ като предявява или оттегля иски, обжалва съдебни решения, иска вписване на обстоятелства в регистъра за ЮЛНЦ по реда на глава 55 „Вписване на юридически лица” от ГПК, включително и откриването на клонове на ЮЛНЦ – арг. чл. 25, ал. 1, т. 5 ЗЮЛНЦ.

Специалните разпоредби в ЗЮЛНЦ, посветени на фондацията, регламентират различни по своя характер действия на органият представител в сравнение със сдружението като: искане от лице от състава на управителния орган до окръжния съд по седалището на фондацията да попълни състава на органа – чл. 35, ал. 3, изр. 2 ЗЮЛНЦ; искане на управителния орган до съда по регистрацията на фондацията да предостави запазените права на съответния орган на фондацията при настъпване на определени условия – чл. 36, ал. 2 ЗЮЛНЦ; искане за изменение и допълнение на учредителния акт, направено от управителния орган до окръжния съд по седалището на фондацията – чл. 34, ал. 4 ЗЮЛНЦ;

Така съобразно вида на поведение на органият представител съдържанието на неговата ПВ може да включва както активно поведение (волеизявление), така и пасивно поведение – пропускане да се осъществи определено действие.

В юридическата литература, посветена на фондацията, се подчертава приоритетната роля на ЕУА относно действията на органият представител спрямо трети лица. Приема се, че ПВ може да включва извършването на правни действия на обикновено управление и разпореждане⁷⁸ и в частност, възможност за представителния орган да влезе в правоотношения на работодател с

работещите в ЮЛ служители⁷⁹ и извършване на дарствени сделки.⁸⁰ От гледна точка на учредителния акт на фондацията се твърди, че той посочва вида на сделките, които могат да се сключват като дарения, отпускане на стипендии⁸¹ или извършването на определени действия.⁸²

Посочването на отделни правни действия в ЕУА, няма изчерпателен характер и не ограничава ПВ на органият представител, а има само овластяващ, конкретизиращ и насочващ характер.

В правната теория (българска и чуждестранна) са дадени различни обяснения за същността на понятието обем на ПВ на представителния орган на ЮЛ. Според едно от тях представителните органи могат да извършват правни действия в границите на правоспособността на ЮЛ.⁸³ Поддържа се още становището, че само закона определя обема на ПВ на органият представител⁸⁴ и той по императивен начин установява долна или горна граница на обема на овластяването, като е налице минимално установено съдържание, под което не може да се слезе.⁸⁵ Понякога се комбинират източниците – общи (напр. закон) и частни (устав, учредителен договор), за да се установят границите на представителната власт.⁸⁶

В британската доктрина се приема, че когато корпорацията е учредена по силата на законодателен акт, този акт определя правомощията на представителите на корпорацията. Те се отграничават от другите видове корпорации, при които техните устави определят действията на представителите спрямо трети лица⁸⁷.

В подобен смисъл се изказват мнения и в българската гражданскоправна теория, анализиращи правното положение на фондацията. От една страна се посочва, че управителният орган на фондацията не може да се разпорежда с имуществото на фондацията в насока, която е различна от волята на дарителя, респективно на завещателя.⁸⁸

⁷⁸ Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 176

⁷⁹ Златарева, М. Юридически лица..., с. 219

⁸⁰ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 300 и сл.

⁸¹ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 300 и сл.

⁸² Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 176

⁸³ Павлова, М. Гражданско право... Том втори, с. 217; Таджер, В. Гражданско право..., с. 625; Стефанов, Г. Основи на..., с. 94; Jakob, D. Schutz der Stiftung..., S. 202.

⁸⁴ Христов, В. За органното..., с. 69 и 70.

⁸⁵ Таков, Кр. Доброволно представителство. С., 2006, с. 184.

⁸⁶ Патронов, Р. Записки..., с. 172.

⁸⁷ James, P. Introduction to English Law..., p. 91.

⁸⁸ Златарева, М. Юридически лица..., с. 219 и 220.

Според друго мнение ПВ на управителния орган може да се уреди в учредителния акт⁸⁹ и чрез него представителната власт може да се ограничи до извършване на определени действия.⁹⁰ Твърди се още, че предметът на дейност може да има такава определяща (ограничаваща) роля.⁹¹

Кои са признаците определящи обема на ПВ на органния представител на ЮЛНЦ? Чл. 6, ал. 3 ЗЮЛНЦ предвижда, че ЮЛНЦ са носители на всички права и задължения, които не са свързани с естествените качества на ФЛ. Тази норма характеризира правоспособността на ЮЛНЦ, която предпоставя обема на ПВ, в който може да действа органния представител. Чл. 6, ал. 3 ЗЮЛНЦ обаче трябва да се тълкува правно – логически и да се прилага заедно с чл. 10 ЗЮЛНЦ, когато се анализира обема на ПВ. Последният означава още неограничени по време и територия законови граници, в които органният представител извършва правни действия спрямо трети лица. Тези действия обаче имат съществен и непреодолим ограничител, който е с негативен характер – действията да не поражат права и задължения, които само ФЛ са в състояние да притежават – по аргумент от противното от чл. 61 ал. 3 ЗЮЛНЦ.

В този ред може да се направи извода, че обемът на ПВ на органния представител на ЮЛНЦ има за източник и се определя от нормите на обективното право. Този извод следва още от принципа на законоустановеност на органната ПВ. Обемът на органната ПВ има променлив характер, поради динамичния характер на обективното право на РБългария.

Може ли обемът на ПВ на органния представител на ЮЛНЦ да се определи от устройствения акт на сдружението и фондацията, изключвайки приоритета на закона? В германското право е допустимо законодателен акт изрично да предвиди възможността обемът на ПВ на представителния орган да се ограничи и да се определи чрез устройствения акт, пряко за сдруженията, основан на пар. 26 ГГЗ⁹² и аналогично за фондациите.⁹³

В ЗЮЛНЦ липсва конкретна законова разпоредба в подобен смисъл. От мълчанието на закона следва, че ограниченията, предвидени в устройствения акт или по решение на орган за управление, нямат действие във външните отношения на ЮЛНЦ. Тези актове не могат да създават обема на органната ПВ. Ако има все пак такива ограничаващи клаузи, те поражат действие само във вътрешните отношения.⁹⁴

Поради посочените аргументи не би могло да се приеме тезата, че представителството на ЮЛ може да бъде смесено, когато възниква на законно основание, но съдържанието му се определя от договор.⁹⁵ Договорът, ако бъде сключен такъв, ще има действие само във вътрешните отношения.

Отделни специални разпоредби в ЗЮЛНЦ предвиждат, че е необходимо компетентен орган на ЮЛНЦ да вземе решение, овластяващо органния представител да извърши определено правно действие спрямо трети лица при: преобразуване на ЮЛНЦ, откриване на клон или участие в друга организация. Органният представител няма право да сключи договор за преобразуване или да участва в работата на орган на друго ЮЛ, ако няма решение за това на компетентния според устава или учредителния акт орган на сдружението или фондацията. Така решението не ограничава органната ПВ в пълния ѝ обем, а само определя вида, съдържанието и насочеността на конкретното правно действие. Ако обаче има действие, което е извършено без овластяващо решение, то трябва да се квалифицира като нищожно поради липсата на овластяване от страна на ЮЛНЦ.

4.1 Според критерия липса или наличие на трайни законови ограничения ПВ на органния представител бива пълна и ограничена, като по принцип органният представител притежава пълна ПВ.⁹⁶ Под пълна ПВ следва да се разбира възможността да се представляват сдружението и фондацията, като се извършват всички материалноправни и процесуални действия, съобразно правоспособността на ЮЛНЦ. Този вид ПВ е трай-

⁸⁹ Рачев, Ф. Гражданско право., с. 275; Геновски, М., и колектив. Основи на..., с. 45 Brox, H. Allgemeiner Teil..., S. 302.

⁹⁰ Голева, П., и колектив. Юридически лица., с. 176.

⁹¹ Бъчварова, М., Маринова, О. Основи на..., с. 20.

⁹² Brox, H. Allgemeiner Teil..., S. 302; Neu, M. Gesellschaftsrecht..., S. 146; Jakob, D. Schutz der Stiftung..., S. 202.

⁹³ Jakob, D. Schutz der Stiftung..., S. 203.

⁹⁴ Стефанов, Г. Основи на..., с. 94; Павлова, М. Гражданско право... Том първи, с. 311

⁹⁵ Патронов, Р. Записки..., с. 269.

⁹⁶ Златарева, М. Юридически лица..., с. 139, Христов, В. За органното..., с. 69

ното състояние, в което се намира и действа представителният орган. Ограничена ПВ е налице, когато законоустановен ЮФ промени нейното съдържание и обем. Последните са в по-малък размер спрямо този, който правоспособността представя. Такова е положението при ликвидация или несъстоятелност на ЮЛНЦ.

Според установения начин на представляване ПВ на органичния представител бива съвместна, самостоятелна и еднолична (вж. следващия параграф).

5. Начинът на представляване и упражняването на ПВ на органичния представител са следващите признаци на органичното представителство. Тъй като първият има определящо значение и връзка за осъществяването на втория признак е необходимо тяхното съвместно разглеждане.

Начинът на представляване е законоустановен термин – вж. чл. 20, т. 9 и чл. 34, ал. 1, т. 9 ЗЮЛНЦ, но за него липсва нормативноустановено съдържание. Той е задължителен елемент от съдържанието на устава на сдружението и ЕУА на фондацията – арг. чл. 20, ал. 1, т. 9 и чл. 34, ал. 1, т. 9 ЗЮЛНЦ и обстоятелство, което подлежи на вписване в регистъра за ЮЛНЦ.

В правната теория начинът на представляване се обяснява по различни начини. От една страна посочва, че той определя как се формира волеизявлението на колективните изпълнителни органи във външните отношения на ЮЛ (при представителството)⁹⁷. Има и други разбирания, според които това правило определя как сдружението ще изявява своята воля⁹⁸ или ще се осъществява представителството⁹⁹ и дали е необходимо участието на всички лица от колегиалния представителен орган в извършването на правните действия.¹⁰⁰

Систематическото тълкуване на чл. 20, т. 9 и чл. 34, ал. 1, т. 9 във връзка с чл. 10, ал. 1, изр.

първо и второ от ЗЮЛНЦ води до извода, че той представлява правило за поведение на органичния представител във външните отношения на сдружението и фондацията, като определя реда за изразяване на волята на ЮЛНЦ спрямо третите лица. Но това правило за поведение обхваща и създаването на волята на ЮЛНЦ, което следва от практическото съображение, изразяването на волята да се предшества от нейното възникване. Това са два неделими елемента от този аспект на органичното представителство. Валидното извършване на правното действие от органичния представител задължително изисква формирана и изразена воля за това, като най-често при представляването на ЮЛНЦ тези два момента съвпадат.

Какво означава понятието упражняване на ПВ на органичния представител на ЮЛНЦ? Доктрината определя упражняването на ПВ като извършване на волеизявления от представителя, които пораждат последици направо за представлявания.¹⁰¹ Според друго разбиране представителят извършва правомерни правни действия,¹⁰² а в определени случаи и неправни действия, ако те са второстепенен (подчинен, обслужващ) елемент на правните действия.¹⁰³

От трета гледна точка това е извършване на волеизявление от органа на ЮЛ спрямо други правни субекти, които са различни от ЮЛ¹⁰⁴ или изразяване на волята на ЮЛ във външните отношения, като се опосредяват връзките на сдружението с третите лица.¹⁰⁵ Съществуват и по-тесни схващания за това понятие като извършване на сделки с трети лица¹⁰⁶ и по-широки разбирания за него като проявяване на дейност и резултат от бездействие.¹⁰⁷

Когато органичния представител на ЮЛНЦ упражнява ПВ, той по правило прави волеизявление спрямо трети лица – вж. чл. 10, ал. 1

⁹⁷ Стефанов, Г. Основи на..., с. 93 и 94.

⁹⁸ Диков, Л. Курс по..., с. 215.

⁹⁹ Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 130; Златарева, М. Юридически лица..., с. 138; Таджер, В. Гражданско право..., с. 172.

¹⁰⁰ Павлова, М. Гражданско право... Том първи, с. 311.

¹⁰¹ Таков, Кр. Доброволно представителство..., с. 201.

¹⁰² Павлова, М. Гражданско право... Том втори, с. 201; Таджер, В. Гражданско право..., с. 610 и 611; Стефанов, Г. Гражданско право..., с. 180. В същия смисъл като извършване на материални и процесуални действия вж. у Христов, В. За органичното..., с. 69.

¹⁰³ Стефанов, Г. Гражданско право..., с. 179.

¹⁰⁴ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 274; Диков, Л. Курс по..., с. 228.

¹⁰⁵ Златарева, М. Юридически лица..., с. 139.

¹⁰⁶ Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 131.

¹⁰⁷ Симеонов, К. Коментар на..., с. 27.

ЗЮЛНЦ. На базата на разбирането, че ЮЛ е дееспособно, следва да се приеме, че външно изразената спрямо третите лица воля от органичния представител, принадлежи на ЮЛНЦ.¹⁰⁸

В теорията е мотивирано и друго становище, което сновавайки се на аргумента, че ЮЛ няма своя воля, твърди, че ФЛ, от които се състои представителния орган, изявяват своя воля.¹⁰⁹

Както вече се посочи обаче (в пар. 1 от изложението), органите на ЮЛНЦ, включително и органичния представител, са неделима част от сдружението и фондацията и са правно средство за формиране и изразяване на волята на самото ЮЛНЦ.

Волеизявлението е необходим елемент от правното действие, което органичния представител извършва спрямо трети лица, които узнават от него за волята на сдружението или фондацията по конкретен въпрос. Поради общия характер на органичната ПВ, органичния представител може да упражнява неопределен и неограничен брой пъти.

Предпоставки за валидното упражняване на ПВ са: вписано в съдебния регистър ЮЛНЦ, наличие на негов представителен орган с определен членски състав, ПВ и установени правила за начина на представляване.

От момента, в който фондацията стане ЮЛ, тя е способна да влиза в споразумения с трети страни чрез своя представител.¹¹⁰ Това схващане важи и за сдружението, като и двете ЮЛНЦ според ЗЮЛНЦ могат да влизат в правни отношения (а не само да сключват договори) с трети лица от момента на вписването си в регистъра за ЮЛНЦ. От този момент те възникват като само-

стоятелни правни субекти, заедно със своите органи – арг. чл. 6, ал. 1 ЗЮЛНЦ.

Упражняването на органичната ПВ зависи от състава на органичния представител и начина на представляване, определен за извършване на волеизявлението спрямо третите лица.

Според едно от теоретичните схващания при колективен представителен орган, действието трябва да се извърши от всички негови членове (общо, съвместно),¹¹¹ заедно¹¹² или колективно.¹¹³ Друго разбиране обаче гласи, че когато представителният орган на фондацията има членове и извършва действия от нейно име, под понятието „орган“ (съвет) трябва да се разбира мнозинството от членовете на съвета, образуващи кворума.¹¹⁴

Приемането безрезервно на едната или другата теза, както и тяхното самостоятелно приложение, не е препоръчително. Причините за това са, че начинът на представляване и представляващите ЮЛНЦ лица се вписват в регистъра за ЮЛНЦ. Ако начинът на представляване не е определен в устройствения акт на ЮЛНЦ, но сдружението или фондацията е вписана и всички членове на УС са посочени и регистрирани като представляващи лица по смисъла на 18, ал. 1, т. 3 ЗЮЛНЦ, тогава може да се приеме, че има колективен, общ начин на представляване. Това следва чрез тълкуване на волята, изразена в устройствения акт на ЮЛНЦ и избора на членове на представителния орган. Тезата за мнозинството би могла да даде правило за поведение на членовете на представителния орган към трети лица, ако ЗЮЛНЦ би съдържал препращаща разпоредба към чл. 32, ал. 4 от същия закон, предвиждащ

¹⁰⁸ **Торбов, Цеко.** История..., с. 461; **Атанасов, П.** Гражданско..., с. 306. Авторът приема, че органът и ЮЛ са един-единствен правен субект и в гражданските правоотношения е налице една единствена воля; **Бъчварова, М., Маринова, О.** Основи на..., с. 21; **Тодоров, Т.** Юридически лица..., с. 24.

¹⁰⁹ **Боянов, Г.** Основи на..., с. 84; **Минчев, Н., и колектив.** Основи на..., с. 75. Счита се, че ЮЛ нямат собствена воля, която да е различна от волята на представителните им органи; **Ланджев, Б.** Основи на..., с. 128. Според автора ЮЛ не биха могли да имат собствена автономна воля, а тяхната воля трябва да се определя от съответните дееспособни физически лица.

¹¹⁰ **Норт, К., Hippel, T.** Comparative corporate..., p. 756; В същия смисъл и **Натов, Н.** Международно частно..., с. 57.

¹¹¹ **Werner, O., Saegner, I.** Die Stiftung..., S. 237.

¹¹² **Голева, П., и колектив.** Юридически лица..., с. 130; **Христов, В.** За органичното..., с. 69; **Voemke, B., Ulrici, V.** BGB Allgemeiner Teil, Berlin, 2009, S. 279.

¹¹³ **Рачев, Ф.** Гражданско право..., с. 287; **Златарева, М.** Юридически лица..., с. 139.

¹¹⁴ **Джеров, Ал.** Гражданско право..., с. 255. Аргументирана е тезата за обикновеното мнозинство, като достатъчен фактор за валидността на сключената сделка; **Норт, К., Hippel, T.** Comparative corporate..., p. 756; **Brox, H.** Allgemeiner Teil..., S. 303; Авторът посочва обаче, че това правило се отнася до активната представителна власт; **Neu, M.** Gesellschaftsrecht..., S. 146; **Джеров, Ал.** Гражданско право..., с. 255; **Jakob, D.** Schutz der Stiftung..., S. 221.

мнозинство от присъстващите членове на УС при вземането на вътрешни решения. Такова препращане обаче липсва. Затова, при липса на изрично уреден начин на представляване в устройствения акт на ЮЛНЦ, трябва да се приеме, че по смисъла на чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ всички членове на колективния представителен орган заедно извършват правното действие. Този начин на представляване следва да се приложи, когато в определени случаи ЗЮЛНЦ предвижда правното действие да се извърши от УС: отправяне на писмена покана за свикване на общото събрание и искане за нейното обнародване в ДВ – вж. чл. 26 ЗЮЛНЦ; повдигане на спор пред съда по регистрацията на сдружението – вж. чл. 25, ал. 6 ЗЮЛНЦ във вр. с чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ.

В съдебната практика също се приема разбирането, че искът за отмяна на решенията на общото събрание по чл. 25, ал. 6 ЗЮЛНЦ може да бъде предявен от УС – (Решение № 890/2003 г., ВКС по гр. д. № 1661/2002г., пето г.о.).

„Заедно” като начин на представляване може да бъде посочен и изрично в устройствения акт на ЮЛНЦ, като освен този термин могат да се използват и други термини с близко съдържание – колективно, общо или съвместно. Това правило за поведение е най-близко до законодателната идея, заложена в чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ, целият състав на управителния орган, в качеството си на органен представител да участва в представляването на ЮЛНЦ.

При липсата на законови правила може ли УС сам да конкретизира начина на представляване, определен в качеството си на неограничен представител?¹¹⁵

Тъй като начинът на представляване е част от задължителното съдържание на устройствения акт на ЮЛНЦ считам, че УС не може да реши еднолично този въпрос. Това има право да стори само органът, който е компетентен да измени или допълни устройствения акт – арг. чл. 25, ал. 1, т. 1 ЗЮЛНЦ.

Допустимо ли е не всички, а само няколко члена на представителния орган заедно да пред-

ставяват ЮЛНЦ пред трети лица, което правило се определя по волята на УС или от учредителния акт и закона?¹¹⁶ Подобно разбиране се поддържа и в германската теория.¹¹⁷

Няма непреодолима пречка представляването на ЮЛНЦ да се осъществи заедно, но само от няколко точно определени члена на колективния представителен орган. Основание за това дава свободата на договаряне и липсата на императивен начин на представляване, установен от ЗЮЛНЦ – арг. чл. 20, т. 9 и чл. 34, ал. 1, т. 9 от този закон. В устройственият акт е необходимо да се конкретизират членовете на органа представител, най-вече чрез техните длъжности (председател и секретар на УС, например), които ще упражняват органната ПВ.

С оглед това, че упражняването на органната ПВ се извършва заедно от всички или от част от членовете на колективния представителен орган, тази власт може да се определи като съвместна.¹¹⁸

В правната теория се приема схващането, че членовете на представителния орган могат „поотделно” както за сдруженията¹¹⁹, така и за фондацииите¹²⁰ да представляват ЮЛНЦ, като се допуска възможността всеки един от състава на този орган да притежава „самостоятелна” ПВ.¹²¹

Устройствоият акт на ЮЛНЦ би могъл да предвиди всички или част от членовете на колективния представителен орган поотделно (отделно, разделно, самостоятелно, еднолично) да представляват ЮЛНЦ. Аргументите за тази теза са отново свободата на договаряне и липсата на императивно установено правило за упражняване на органната ПВ. Смисълът на това членовете на органа представител поотделно да упражняват ПВ е, да се даде възможност на всеки един от тях да извърши самостоятелно и независимо от другите членове правни действия от представителен вид. Съобразно този вид упражняване на ПВ, тя може да се определи като отделна (разделна) по своя характер.

Уставът на сдружението може да предвиди представителство само на един член на УС.¹²²

¹¹⁵ Джеров, Ал. Гражданско право..., с. 255

¹¹⁶ Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 130; Стефанов, Г. Основи на..., с.94

¹¹⁷ Brox, H. Allgemeiner Teil..., S. 303

¹¹⁸ Христов, В. За органното..., с. 68; Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 130 и 173; Златарева, М. Юридически лица., с. 139; Диков, Л. Курс по..., 228

¹¹⁹ Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 130; Христов, В. За органното..., с. 68; Brox, H. Allgemeiner Teil..., S. 303

¹²⁰ Голев, П., и колектив. Юридически лица..., с. 173

¹²¹ Werner, O., Saegner, I. Die Stiftung..., S. 237

¹²² Стефанов, Г. Гражданско право. Обща част. Юридически лица, сделки, представителство, погасителна давност. С., 1995, с. 55

Подобна теза се аргументира и в германската доктрина.¹²³ В съдебната практика се приема, че е допустимо само председателят на УС да бъде вписан като представител в регистъра за ЮЛНЦ и еднолично да представлява сдружението, включително и пред съдилищата – (Определение № 8682/2002 на ВАС по адм. д. №8841/2001г., пето о.). В различие от това становище считам, че не е задължително само председателят на УС да бъде овластен като едноличен представител. Подобна разпоредба в ЗЮЛНЦ липсва. Възможно е и друг член на УС (секретарят или зам. председателят на УС) самостоятелно да представлява ЮЛНЦ.

По този начин устройственият акт обвързва конкретен член на органния представител, чрез неговата длъжност (председателят или изпълнителният директор на УС на ЮЛНЦ), който има право самостоятелно да представлява ЮЛНЦ. Действието на това правило изключва възможността останалите членове на управителния орган да създават отношения между ЮЛНЦ и третите лица. Съобразно този вид начин на представяване ПВ може да се квалифицира като самостоятелна.

Когато ЮЛНЦ притежава едноличен представителен орган, тогава начинът на представяване се предопределя от състава на този орган, който се състои само от едно лице. Все пак поради факта, че той подлежи на вписване в регистъра за ЮЛНЦ считам, че устройственият акт на ЮЛНЦ трябва да посочи, че представителният орган еднолично представлява сдружението или фондацията. Съобразно това органната ПВ може да се определи като еднолична по своя характер. В същия смисъл е и съдебната практика, но тя неточно определя управителя на сдружението като законен представител – (Определение № 8682/2002 на ВАС по адм. д. №8841/2001г., пето о.).

Считам, че е недопустимо член или членове на УС да се изключват от състава на представителния орган и от неговата ПВ само по решение на общото събрание (без промяна на устройствения акт) или на друг орган. Подобен акт би противоречал на правилата за органното представителство, определени в устройствения акт.

Може ли начинът на представяване да бъде поставен под условие, което становище е

застъпено в германската доктрина, разглеждащо подобно положение като евентуална възможност, приложима към фондациите?¹²⁴

Това разбиране не може да се приложи към действията на органния представител на ЮЛНЦ, тъй като начинът на представяване обвързва постоянно и безусловно овластените да представляват ЮЛНЦ лица (членове на този орган). Освен това всяко представлящо сдружението и фондацията (по смисъла на чл. 18, ал. 1, т. 3 ЗЮЛНЦ) лице и неговата длъжност се вписват в регистъра за ЮЛНЦ. Така ако устройственият акт на ЮЛНЦ предвиди двама членове на представителния орган – председателят и заместник-председателят да представляват сдружението или фондацията, без указанието „заедно”, това означава, че всеки един от тях може сам да упражнява органната ПВ. Вписаното условие „при отсъствие на председателя” трябва да се счита за неприложимо. От друга страна, неговото съществуване е в противоречие с принципа за сигурност на гражданския оборот и би задължило третите лица да проверяват за евентуално отстраняване или препятстване на председателя на УС.

Доколко уставът на сдружението може свободно да определи всеки един начин на органно представителство?¹²⁵ Това обаче би означавало даването на пълен приоритет на устройствения акт пред правните норми спрямо начина на представяване. Затова чрез начинът на представяване не могат да се изключат всички членове на УС или управителя от упражняването на органната ПВ.

Поради законовата празнина в чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ, считам за наложително тази разпоредба да бъде допълнена с конкретен текст, който да предвижда, че „членовете на колективния управителен орган представляват ЮЛНЦ заедно, освен ако уставът или ЕУА предвижда това да става поотделно. Други ограничения на упражняването на ПВ на управителния орган нямат действие по отношение на трети лица”. По този начин законът ще гарантира запазване на същността на колективния управителен орган като органен представител в отношенията ЮЛНЦ – трети лица и няма да допуска възможността представяването на ЮЛНЦ да се възлага чрез устройствения акт само на няколко члена на УС или на дори един от тях (както често става в практиката

¹²³ **Ries, G., Peiniger, G.** Haftung und Versicherung von Managern, Regensburg, 2009, S. 90.

¹²⁴ **Werner, O., Saegner, I.** Die Stiftung..., S. 237.

¹²⁵ **Jakob, D.** Schutz der Stiftung..., S. 221.

на сдруженията и фондациите единствено на председателя на УС е дадено правото да упражнява ПВ, а останалите членове на този орган са елиминирани в това отношение).

Съобразно изложените дотук тези и аргументи може да се определи понятието начин на представляване като (1) правило за поведение на (2) членовете от състава на органния представител, когато (3) те формират и изразяват волята на ЮЛНЦ в отношенията с третите лица.

Формирането на волята и изразяването ѝ от колективния органен представител могат да възникнат едновременно, но е допустима и тяхната отдалеченост във времето, когато се упражнява ПВ. Такъв е случаят, когато този орган сключи договор за продажба с уговорката за опитване или преглеждане. В рамките на уговорения срок по чл. 204, ал. 2 ЗЗД, след като е получена вещта, съобразно начина на представляване, органният представител мълчаливо одобрява вещта. По този начин вече е създадена волята, показваща неговото съгласие. Няколко дни покъсно, но в рамките на срока, този орган изразява изрично това съгласие, с което уведомява другата страна по договора, че одобрява вещта.

Освен изрично волеизявление, представителният орган може да извърши действие, при което липсва пряко изразена воля на ЮЛНЦ. Такъв е случаят при мълчаливо сключване на определена сделка. Такова конклюдентно действие е изпращането на цената на продавача при сключване на договор за продажба. По него се съди за наличието на волеизявление на ЮЛНЦ

Упражняване на ПВ е налице и при осъществяване на сделката чрез мълчание. В този случай на мълчанието се придава значение на волеизявление. Такава е хипотезата, при която ЮЛНЦ е страна по договор, сключен при общи условия с продължително изпълнение. Другата страна изменя едностранно общите условия и съобщава за това действие на органния представител. В дадения писмено достатъчен срок УС или управителят не е заявил, че отхвърля изменението. Така мълчанието има правно значение на съгласие с едностранната промяна на договора – арг. чл. 16, ал. 3 ЗЗД. Изменението на общите условия има правна сила за ЮЛНЦ – страна по договора поради липсата на изразена от представителния орган воля. Затова считам, че в определени случаи упражняването на ПВ може да включва и неизвършването на активни действия.

Трябва обаче да бездействат всички лица от състава на органния представител. За да не се приложи това правило за мълчанието, когато членовете на представителния орган действат заедно, е достатъчно да се направи само едно отхвърлящо изменение на общите условия волеизявление.

Формирането и изразяването на волята на законовия представител може да се осъществи в различни, предвидени от законодателството форми.¹²⁶ Чл. 9 ЗЮЛНЦ предвижда, че всяко писмено изявление от името на ЮЛНЦ трябва да съдържа определени реквизити – наименование, седалище, адрес на ЮЛНЦ и други. Тази разпоредба не установява общоопределена форма за действителност на действието на органния представител спрямо третите лица. Изводът, който се прави от нея е, че необходимо по закон съдържание има само това волеизявление, което се прави от орган на ЮЛНЦ в писмена форма. Чл. 9 ЗЮЛНЦ не задължава винаги и само представляването (като волеизявление) да бъде в такава форма. Волеизявлението към всички трети лица може да бъде и в устна форма. Следователно упражняването на ПВ от органния представител е по принцип неформално действие.

Когато се упражнява активната ПВ, е необходимо волеизявлението да се направи само от едноличния органен представител управител или председател на ЮЛНЦ. Не е нужно друго валидиращо волеизявление. Тук е налице еднолично упражняване на органната ПВ. В друг случай всички членове от състава на колективния органен представител трябва да направят еднакви по съдържание, време и насоченост волеизявления, ако те са овластени да представляват ЮЛНЦ заедно. Това се определя като съвместно упражняване на ПВ. Когато начинът на представляване е поотделно, тогава е достатъчно само едно от тези лица да направи волеизявлението. От това следва, че има разделно упражняване на ПВ. Ако начинът на представляване предвижда само едно лице от колективния управителен и представителен орган да представлява ЮЛНЦ, тогава само то прави волеизявление спрямо третите лица – такава е самостоятелното упражняване на ПВ.

Упражняване на пасивната ПВ може да се изрази в приемането на волеизявления, плащания, документи и други подобни действия.

За разлика от българското право, в германското право се приема, че за пасивната представи-

¹²⁶ **Ставру, С.** Волеобразуване и волеизявление при юридическите лица. – Търговско право, 2006, №6, с. 98.

телна власт на ръководството на сдружението се прилага задължителното правило на пар. 28, ал. 2 ГГЗ¹²⁷.

По принцип волеизявление към ЮЛНЦ може да се направи от трето лице винаги, но само спрямо органния му представител. В интерес на третото лице, тъй като то не е задължено да знае начина на представляване на ЮЛНЦ, е да се приеме, че е достатъчно така направеното волеизявление да се доведе до знанието само на един член на колективния представителния орган. Но за неговото приемане (особено ако се касае за сключване на сделка), което означава упражняване на органа ПВ, с цел да се породят правни последици за ЮЛНЦ, трябва да се прецени начинът на представляване в устройствения акт. Когато този акт предвижда разделна ПВ, тогава е достатъчно само един член на представителния орган да приеме волеизявлението. Ако членовете на УС заедно представляват ЮЛНЦ, те трябва единодушно да приемат отправената оферта. Липсата на съгласие на само един от тях означава, че липсва сключен договор.

В определени случаи е възможно действието само на един член на органния представител да бъде валидно извършено, въпреки че начинът на представляване е „заедно”. Така при реалните договори – договорите за дарение или заем за потребление, сумата по сключената сделка следва да се получи само от един член и да се преведе по банкова сметка на сдружението или фондацията.

Трябва ли всички лица от представителния орган да присъстват едновременно при извършване на действието спрямо трети лица? В правната теория се приема разбирането, че не е необходимо едновременното присъствие на двама от тримата членове на УС в този момент.¹²⁸

Ако устройственият акт предвижда, че членовете на УС представляват заедно ЮЛНЦ, това налага едновременното им присъствие и извършването на сделката с участието (волеизявлението) на всеки един от тези членове. Допустимо е понякога да не се спази изискването представляващите ЮЛНЦ лица да се намират заедно на мястото на сключване на сделката. Така при неформалните сделки утвърдителното волеизявление може да се направи от някои членове и по телефона, чрез факс или телекс.

Считам, че е недопустимо отклонение от правилото за представляване заедно, когато се упражнява ПВ. Липсата на съгласие от страна на член на представителния орган опорочава това действие и води до неговата нищожност. За разлика от този случай, когато едно от представляващите ЮЛНЦ лица е поставено под запрещение или е напуснало УС, но не е заличено от съдебния регистър, неговото липсващо волеизявление не опорочава направеното правно действие. Начинът на представляване – заедно обвързва останалите лица от представителния орган.

Има случаи в практиката, когато правилото за упражняване на ПВ – заедно не може да се приложи. Така УС ще остане само с един член, ако останалите членове прекратят своето членство в органа поради различни причини – освобождаване от длъжност, смърт или напускане на ЮЛНЦ. Въпреки явното противоречие с правилото заедно, единственият останал член на УС, притежава възможността, чрез свое действие, да обвърже сдружението или фондацията с третите лица. В този случай той упражнява ПВ еднолично, подобно на управителя на ЮЛНЦ. Това е приравняване по необходимост спрямо правото да се представлява ЮЛНЦ. Този член на УС има право да поиска заличаване на вписването от съдебния регистър на останалите лица, напуснали състава на представителния орган.

Допустимо е отклонение от правилото заедно да се упражнява ПВ в ситуацията на плащане или получаване на дължима сума при сключване или изпълнение на договор. Не е необходимо участието на всички лица от състава на представителния орган. Плащането и получаването са действия, които се извършват на основание предходно изразено волеизявление на УС. Тяхната природа на осъществяване налага участието само на едно лице. Практически е невъзможно всички лица заедно да предадат или да вземат паричната сума или вещ.

5.1 В съдебната практика се разбира по различен начин правното положение на председателя на УС, когато той осъществява процесуално представителство на ЮЛНЦ.

В някои съдебни решения, до влизането в сила на новия ГПК (от 1 март 2008 г.), се приемаше, че само председателят на УС е процесуален представител на сдружението и може да упраж-

¹²⁷ Brox, H. Allgemeiner Teil..., S. 303; Neu, M. Gesellschaftsrecht..., S. 146

¹²⁸ Джеров, Ал. Гражданско право..., с. 256

нява процесулната ПВ, ако това следва от устава – (Решение №6473/2006 г. на ВАС по адм. д. № 3508/2006 г.).

Председателят на УС не е органен представител на ЮЛНЦ, а само отделен член на този орган. Освен това какво би станало ако това лице напусне УС или прекрати своето членство в сдружението? Тогава е възможно да се приложи чл. 30, ал. 1, пр. 1 от сега действащия ГПК, според който ЮЛ се представляват пред съдилищата от лицата, които ги представляват по закон. Явно тези лица биха били останалите членове на УС. Освен това чл. 30, ал. 1, пр. второ ГПК изрично уреди възможността ЮЛ да се представляват пред съдилищата според устройствените им правила. От тази разпоредба следва да се направи извода, че не само председателят на УС, а всички членове на този орган – заедно или поотделно, ако такава е волята в устройствения акт, могат да представляват ЮЛНЦ, когато то е страна по граждански дела.

В съдебната практика понякога се поддържа разбирането, че председателят на УС, който е определен от устава и вписан в съдебния регистър като единствен представител, е законен представител на сдружението – (Определение № 8682/2002 на ВАС по адм. д. №8841/2001г., пето о.). Не би могло за правилно да се възприеме едно такова становище, което влиза в противоречие с императивното правило, че УС е определения от ЗЮЛНЦ представителен орган на сдружението – арг. чл. 31, т. 1 във вр. с чл. 10, ал. 1, изпр. 2 ЗЮЛНЦ. Недопустимо е устройствените правила на ЮЛНЦ да превръщат фигурата на председателя на УС в законен представител за сметка на органния представител.

В съдебните решения се приема още, че председателят на УС има и упражнява собствена ПВ – (Решение №6473/2006 на ВАС по адм. дело №3508/2006г.). Подобно схващане е в несъответствие с правилата на чл. 10 и чл. 31 ЗЮЛНЦ. ПВ принадлежи на управителния орган на ЮЛНЦ, предоставена му от ЗЮЛНЦ. Уставът и вписването в съдебния регистър не я прехвърлят от орга-

на на неговия председател. Приемането на обратното становище би означавало лишаване от правото да се представлява ЮЛНЦ от органния му представител. Считаю, че подобно действие трябва да се квалифицира като нищожно. Същност председателят упражнява еднолично органната ПВ, която принадлежи на УС. В случая той действа като едноличен състав на представителния орган. Председателят на УС може да упълномощи трето лице, което да действа като доброволен представител. Предпоставка за упълномощаването е самостоятелното упражняване на ПВ от председателя на УС, която е предвидена изрично в устава на сдружението или учредителния акт на фондацията. В този смисъл е и съдебната практика – (Определение №8682/2002г. на ВАС по адм. дело № 8841/2001г., пето отделение).

Необходимо ли е винаги съдържанието на изразената воля от органния представител на ЮЛНЦ да определя същността на правните последици?¹²⁹ Считаю, че когато се сключи една сделка, тя може да породи, освен желаните и целени от двете страни правни последици, и други такива, които произтичат от императивните разпоредби на нормативните актове, въпреки че страните не са ги желали и целели.

Индивидуализацията на представляваното ЮЛНЦ е необходима при извършване на правното действие, за да се породят правни последици за него. Страната в правоотношението трябва да узнае, че представителният орган действа от името и за сметка на ЮЛ.¹³⁰ Нейното информиране може да се осъществи от всички членове на този орган или само от един от тях, дори когато начинът на представляване е заедно. Неспазването на условието да се действа от името на ЮЛНЦ води до непораждане на правни последици за него.

В българската, германската и британската правни теории се възприема разбирането, че членовете на управителния орган упражняват ПВ в интерес на нестопанската организация.¹³¹ Считаю, че това правило за поведение (предпочитането на материалния или нематериален интерес) при упражняване на ПВ е свързано пряко със

¹²⁹ Ставру, С. Волеобразуване и волеизявление..., с. 82-85

¹³⁰ Werner, O., Saegner, I. Die Stiftung..., S. 238; Brox, H. Allgemeiner Teil..., S. 302; Христофоров, В. Гражданско и търговско право на капиталистическите държави. Второ издание. С., 1991, с. 14 и 16. Авторът счита, че ЮЛ може да встъпва в търговския оборот от свое име, като присъщата му правоспособност се реализира чрез неговите органи; Бъчварова, М., Маринова, О. Основи на..., с. 20

¹³¹ Джеров, Ал. Гражданско право..., с. 255; Werner, O., Saegner, I. Die Stiftung..., S. 238; Hopkins, B., Blazek, J. Private foundations..., p. 68. Авторите подчертават необходимостта членовете на управителния орган да поставят на първо място интереса на организацията пред техните лични и професионални интереси.

задължението за лоялност, което има по принцип всеки един член на сдружението или на орган на фондацията. Това означава те да съобразят извършването на правните действия с правилата на устройствения акт (особено с установените цели и предмет на дейност) и с решенията на органите на ЮЛНЦ.

Трябва ли целта на упражняването на органната ПВ да бъде винаги и само създаване на правоотношение между ЮЛНЦ и третите лица¹³²? Правното действие на представителния орган винаги ли обвързва фондацията¹³³?

От практическа гледна точка представителното правно действие може да цели създаване на правно отношение, изменение на съществуващо правоотношение, прекратяване на съществуващо правоотношение или непораждане на правно отношение с трето лице (при отхвърляне на отправена до ЮЛНЦ оферта за сключване на сделка).

В правната доктрина се поддържа тезата, че нестопанската организация би трябвало да осигури подходящ представител, който да комуникира

с членовете на обществото, които проявяват интерес към нейната дейност.¹³⁴

По принцип нестопанските организации за общественополезна дейност се създават, за да извършват дейност в обществена полза. На практика те по ЗЮЛНЦ и чрез своите устройствени актове са задължени да удовлетворяват различни нематериални интереси в областта на образование, наука, култура и други – арг. чл. 38 ЗЮЛНЦ. От друга страна, сдруженията и фондацииите трябва да осигуряват информация, която е общодостъпна, за реда и правилата за осъществяване на тяхната дейност – арг. чл. 41, ал. 2 ЗЮЛНЦ. Следователно може да се направи извода, че този вид ЮЛНЦ задължително осигуряват подходящ начин, постоянен и лесно достъпен, за влизане в правоотношения с трети лица. За постигане на тази цел органният представител е именно този, който осъществява задължителното представителство с трети лица, заинтересовани от дейността на ЮЛНЦ.

¹³² **Ставру, С.** Волеобразуване и волеизявление..., с. 84. Поддържа се тезата, че възможността за формиране и изразяване на воля от страна на ЮЛ е целева, т. е. предвидена единствено с оглед настъпването на определени правни последици.

¹³³ **Голева, П. и колектив.** Юридически лица..., с. 176

¹³⁴ **Hopkins, B., Blazek, J.** Private foundations..., p. 80